

שים לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות.
יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

תנ"ך

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.

פרק ראשון	—	(20×2)	—	40	נקודות
פרק שני	—	(20×1)	—	20	נקודות
פרק שלישי	—	(28×1)	—	28	נקודות
פרק רביעי	—	(12×1)	—	12	נקודות
סך הכול	—			100	נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום.

מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.

ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד.

(2) התרכז בנושא. שים לב לכתב, לכתיב ולפיסוק.

הערה: בקטעים מן התנ"ך השם המפורש בא בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון — בראשית (40 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 1-3 (לכל שאלה — 20 נקודות).

בכל שאלה שבחרת, ענה על סעיף א (חובה) ועל אחד מן הסעיפים ב-ג (לסעיף א — 8 נקודות; לסעיפים ב-ג — 12 נקודות).

1. קרא **בראשית**, פרק י"ב, פסוקים א'-ט'.

ענה על סעיף א (**חובה**).

א. (1) קרא **בראשית**, פרק י"ב, פסוקים א'-ה'.

על פי פסוקים אלה, ציין שתי סיבות אפשריות לבחירת ה' דווקא באברם להיות אבי האומה.

הסבר את דבריך. (5 נקודות)

(2) קרא גם **בראשית**, פרק י"ח, פסוקים כ'-כ"ה.

בפסוקים כ"ג-כ"ה מובאת התגובה של אברהם על החלטת ה'. על פי תגובה זו, הסבר את הבחירה באברהם

להיות אבי האומה. בסס את דבריך על הכתוב. (3 נקודות)

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

ב. קרא פסוקים א'-ד' וגם **בראשית**, פרק כ"ב, פסוקים א'-ג'.

(1) ציין נקודת דמיון אחת בין שני הקטעים. (5 נקודות)

(2) בין שני הקטעים יש שוני בנוגע למימוש האפשרות שאברהם יהיה אבי האומה.

הסבר קביעה זו. בסס את דבריך על הכתוב בשני הקטעים. (7 נקודות)

ג. קרא פסוקים ו'-ח'.

(1) מה הבטיח ה' לאברם? בסס את דבריך על הכתוב. (5 נקודות)

(2) קרא גם **בראשית**, פרק ט"ו, פסוק ט"ז.

על פי פסוק זה, הסבר מדוע מה שהבטיח ה' יתגשם רק בעתיד הרחוק. (7 נקודות)

2. קרא **בראשית**, פרק כ"ז, פסוקים א'-כ"ט.

ענה על סעיף א (**חובה**).

א. בקטע זה מסופר כי יעקב רימה את יצחק אביו.

(1) קרא פסוקים י"ח-י"ט ופסוק כ"ד.

הסבר את מעשה הרמייה של יעקב, וכתוב מהי המטרה שביקש להשיג באמצעות מעשה זה.

(5 נקודות)

(2) על פי פסוקים א'-כ"ט, יעקב הצליח להשיג את מטרתו. הבא ראיה אחת מן הפסוקים לביסוס קביעה זו.

(3 נקודות)

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

ב. (1) קרא פסוקים ו'-י"ז.

הבא שתי דוגמאות לביסוס הטענה כי רבקה פעלה בעורמה כדי לממש את רצונה. הסבר כל דוגמה.

(7 נקודות)

(2) קרא גם **בראשית**, פרק כ"ד, פסוקים ט"ו-כ"א.

לדעתך, האם הדמות של רבקה, על פי **בראשית**, פרק כ"ז, פסוקים ו'-י"ז, תואמת את דמותה על פי **בראשית**,

פרק כ"ד, פסוקים ט"ו-כ"א? נמק את דבריך. (5 נקודות)

ג. קרא פרק כ"ז, פסוקים י"א-י"ט ואת המדרש שלפניך לפסוק י"ד.

"וילך [יעקב] ויקח ויבא לאמו - אנוס וכפוף ובוכה".

(**בראשית רבה**, פרק ס"ה, סימן ט"ו)

(1) הבא מן הכתוב ראיה אחת המבססת את דברי המדרש. הסבר את דבריך. (6 נקודות)

(2) הבא מן הכתוב ראיה אחת המפריכה את דברי המדרש. הסבר את דבריך. (6 נקודות)

3. קרא **בראשית**, פרק מ"ד, פסוקים א'-י"ח.

ענה על סעיף א (**חובה**).

- א. (1) הסבר מהו המעשה שעשה יוסף כדי למנוע מן האחים לחזור לאביהם שבכנען. (3 נקודות)
 (2) מה האחים מציעים לשליח של יוסף, מה יהודה מציע ליוסף, ומה יוסף עונה בתגובה על הצעתו?
 (5 נקודות)

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

ב. קרא פסוקים י"ג-י"ח.

- (1) קרא גם **בראשית**, פרק ל"ז, פסוקים כ"ו-כ"ח.
 הסבר מהו ההבדל בין היחס של יהודה אל יוסף, המתואר בפרק ל"ז, פסוקים כ"ו-כ"ח, ובין היחס של יהודה אל בנימין, המשתמע מפרק מ"ד, פסוקים ט"ז-י"ח. (7 נקודות)
 (2) קרא גם **בראשית**, פרק ל"ח, פסוקים כ"ד-כ"ו.
 יש הטוענים שהמסופר בפסוקים אלה מבשר את השינוי בהתנהגות של יהודה, המתוארת בפרק מ"ד, פסוקים ט"ז-י"ח.
 הסבר טענה זו ובסס אותה על הכתוב. (5 נקודות)

ג. קרא **בראשית**, פרק ל"ז, פסוק ל"ד, **בראשית**, פרק מ"ד, פסוק י"ג ואת המדרש שלפניך לפסוק זה.

"אמר להם הקב"ה: אתם גרמתם לקרוע בגדי אביכם בדבר של חינום [לשווא], כך תקרעו אתם על דבר של חינום".

(**מדרש תנחומא**, פרשת מקץ, פרק מ"ג, סימן י')

- (1) הסבר מדוע קרע יעקב "קריעת חינום", ומדוע קרעו האחים "קריעת חינום". (7 נקודות)
 (2) לדעתך, האם הסיבה שבגללה קרעו האחים את בגדיהם דומה בחומרתה לסיבה שבגללה קרע יעקב את בגדיו? נמק את דבריך. (5 נקודות)

פרק שני – שמות (20 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 4-5 (20 נקודות).

ענה על סעיף א (חובה) ועל אחד מן הסעיפים ב-ג (לסעיף א – 8 נקודות; לסעיפים ב-ג – 12 נקודות).

4. קרא שמות, פרק כ', פסוקים א'-י"ח.

(שים לב: סימון הפסוקים בשאלה הוא על פי מהדורת קורן. ייתכן שבמהדורות תנ"ך אחרות סימון הפסוקים שונה.

הקטע שבשאלה הוא מתחילת הפרק, מן המילים "וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר" ועד המילים "ויעמד העם מרחק ומושה נגש אל הערפל אשר שם אלהים").

ענה על סעיף א (חובה).

א. קרא פסוקים א'-ט"ו עד המילים "וינעו ויעמדו מרחק".

לעשרת הדיברות הכתובים בפסוקים א'-י"ד יש מעמד מכונן (בסיסי ומחייב).

הסבר כיצד נוסח הדיברות והנסיבות שבהן הם ניתנו (פסוק ט"ו) מעניקים לעשרת הדיברות מעמד זה.

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

ב. קרא פסוק י"ב מן המילה "כבד" עד המילים "נתן לך".

לאחר הצו "כבד את אביך ואת אמך" ניתנת הבטחה.

(1) הסבר את ההבטחה. (5 נקודות)

(2) לדעתך, מדוע דווקא בדיבר זה ניתנת הבטחה? נמק את דבריך. (7 נקודות)

ג. "לא תחמד" (פסוק י"ד).

(1) קרא את הקטע שלפניך מן הפירוש של אבן עזרא לדיבר זה.

"אנשים רבים יתמהו על זאת המצווה. איך יהיה אדם שלא יחמוד דבר יפה בליבו, כל מה שהוא נחמד

למראה עיניו?"

לדברי אבן עזרא, מהו הקושי בדיבר זה? (7 נקודות)

(2) מפרשנות שלמדת, הבא פתרון אפשרי אחד לקושי זה. (5 נקודות)

5. קרא שמות, פרק ל"ד, פסוקים כ"ז-ל"ה.

ענה על סעיף א (חובה).

א. קרא פסוקים כ"ז-ל"ה.

המפגש של משה עם ה' בהר סיני העניק למשה איכויות על-אנושיות.

הבא שתי ראיות לביסוס קביעה זו, והסבר כל ראייה.

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

ב. (1) קרא שמות, פרק ל"ד, פסוקים כ"ז-כ"ח וגם שמות, פרק ל"ב, פסוקים ט"ו-ט"ז.

מי עשה את הלוחות הראשונים (על פי פרק ל"ב), ומי עשה את הלוחות השניים (על פי פרק ל"ד)?

(4 נקודות)

(2) קרא את דבריו של יותם טולוב.

"הלוחות הראשונים היו אלוהיים וככאלה הם הותירו מעט מאוד מקום לשינוי והתערבות אנושית.

הלוחות השניים [...] מסמלים יצירתיות ואמונה בשותפות האדם בציווי האלוהי, והם שרדו לאורך זמן".

(מעובד על פי י' טולוב, "פרק ב יהיה מוצלח יותר", שמות, ל"ד, 929 תנ"ך ביחד, <http://www.929.org.il>)

על פי דברי טולוב, הסבר מדוע שרדו הלוחות השניים לאורך זמן. (8 נקודות)

ג. קרא גם שמות, פרק ל"ד, פסוק א' ושמות, פרק כ', פסוק ד', "לא תעשה לך פסל וכל תמונה".

(1) מהי הסתירה העולה מן ההוראות בשני הפסוקים? (5 נקודות)

(2) רבי ישראל מרוז'ין מסביר בדרשתו:

"מה טעמו של דבר, שאותה מילה עצמה [פסל] היא כאן קודש וכאן חול? [...] הסיבה היא שהמילה 'לך'

באה כאן לאחריה וכאן לפנייה. הוא הדין בכל מעשה. במקום ש'לך' באה אחר כך – הכול קודש, ובמקום

שבאה לפני כן – הכול חול".

(מ' בובר, אור הגנוז סיפורי חסידים, הוצאת שוקן ירושלים ותל אביב, 1947, עמ' 359)

על פי דבריו של הרבי מרוז'ין, כיצד המיקום של המילה "לך" בכל אחד מן הפסוקים מיישב את הסתירה

העולה מן ההוראות בהם? (7 נקודות)

פרק שלישי — נושאי הבחירה (28 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 6-10.

ענה על סעיף א (חובה) ועל אחד מן הסעיפים ב-ג (לסעיף א — 12 נקודות; לסעיפים ב-ג — 16 נקודות).

שיבת ציון

6. קרא נחמיה, פרק א'.

- א דברי נחמיה בן-חכליה ויהי בחדש-
- ב כסלו שנת עשרים ואני הייתי בשובן הפירה: ויבא חנני
- ג אחד מאחי הוא ואנשים מיהודה ואשאלם על-היהודים
- הפליטה אשר-נשארו מן-השבי ועל-ירושלם: ויאמרו לי
- הנשארים אשר נשארו מן-השבי שם במדינה ברעה גדלה
- ד ובחרפה וחומת ירושלם מפדצת ושעריה נצתו באש: ויהי
- ה בשמעני ואת-הדברים האלה ישבתו ואבכה ואת-אבלה
- ה ימים ואהי עם ומתפלל לפני אלהי השמים: ואמר אנא
- ה אלהי השמים האל הגדול והנורא שמר הברית וחסד
- ו לאהביו ולשמרי מצותיו: תהי נא אוזן-קשבת ועיניך
- פתוחות לשמע אל-תפלת עבדך אשר אנכי מתפלל
- לפניך היום ויום ולילה על-בני ישראל עבדך ומתודה
- על-חטאות בני-ישראל אשר חטאנו לך ואני ובית-אבי
- ז חטאנו: חבל חבלנו לך ולא-שמרנו את-המצות ואת-
- ח החקים ואת-המשפטים אשר צוית את-משה עבדך: זכר-
- נא את-הדבר אשר צוית את-משה עבדך לאמר אתם
- ט תמעלו אני אפיין אתכם בעמים: ושבתם אלי ושמרתם
- מצותי ועשיתם אתם אס-יהיה נדחכם בקצה השמים
- משם אקבצם והבואתם אל-המקום אשר בחרתי לשפן
- י את-שמי שם: והם עבדך ועמך אשר פדית בכחך הגדול
- יא ובידך החזקה: אנא אדני תהי נא אוזן-קשבת אל-תפלת
- עבדך ואל-תפלת עבדך החפצים ליראה את-שמך
- והצליחה נא לעבדך היום ותנהו לרחמים לפני האיש
- הזה ואני הייתי משקה למלך:

(שים לב: סעיפי השאלה בעמוד הבא.)

ענה על סעיף א (חובה).

א. קרא פסוקים א'-ד' ופסוק י"א.

(1) מה סיפר חנני לנחמיה על מצב ירושלים ועל מצב תושביה? (4 נקודות)

(2) ציין מפסוקים א'-ד' תגובה אחת של נחמיה על דברי חנני, והסבר את הבקשה של נחמיה על פי פסוק י"א. (8 נקודות)

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

ב. קרא פסוקים ה'-י"א.

נחמיה משתמש בתפילתו בכינוי "עֲבֹדָךְ" ובכינוי "עֲבָדֶיךָ".

(1) ציין את מי הוא מכנה "עֲבֹדָךְ" (שתי דמויות) ואת מי הוא מכנה "עֲבָדֶיךָ". (4 נקודות)

(2) הסבר כיצד כל אחד מן הכינויים האלה תורם להשגת המטרה של תפילתו. (12 נקודות)

ג. בפרק זה אפשר לראות שני מאפיינים של נחמיה המנהיג:

— הוא קשוב לעם.

— הוא מחשיב את עצמו לחלק מן העם.

הבא מן הפרק ראייה לכל אחד מן המאפיינים, והסבר כיצד כל ראייה מלמדת על מאפייני המנהיגות של נחמיה.

נביא ונבואה

7. קרא ירמיה, פרק ל"א, פסוקים כ"ו-ל"ט.

כו הנה ימים באים נא־ה' וזרעתי
 את־בית ישראל ואת־בית יהודה זרע אדם זרע בהמה:
 כז והיה כאשר שקדתי עליהם לנתוש ולנתוץ ולהרס ולהאבד
 כח ולהרע בן אשקד עליהם לבנות ולנטוע נא־ה': בימים
 ההם לא־יאמרו עוד אבות אכלו בסר ושני בנים תקהינה:
 כט כי א־איש בעונו ימות כל־האדם האכל הבסר תקהינה
 ל שניו: הנה ימים באים נא־ה' וכרתי את־
 לא בית ישראל ואת־בית יהודה ברית חדשה: לא כברית אשר
 כרתי את־אבותם ביום החזיקי בידם להוציאם מארץ
 מצרים אשר־המה הפרו את־בריתי ואנכי בעלתי בס נא־
 לב ה': כי זאת הברית אשר אכרת את־בית ישראל אחרי
 הימים ההם נא־ה' נתתי את־תורתִי בקרבם ועל־לפם
 לג אכתבנה והייתי להם לאלהים והמה יהיו־לי לעם; ולא
 ילמדו עוד איש את־רעהו ואיש את־אחיו לאמר דעו את־
 לה ה' כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד־גדולם נא־ה' כי
 לד אסלח לעונם ולחטאתם לא אזכר־עוד: כה ו
 אמר ה' נתן שמש לאור יומם חקת ירח וכוכבים לאור
 לה לילה רגע הים ויהמו גליו ה' עבאות שמו: א־ס־ימשו
 החקים האלה מלפני נא־ה' גם זרע ישראל ישבתו
 לו מהיות גוי לפני כל־הימים: כה ו אמר ה'
 א־ס־ימדו שמים מלמעלה ויחקרו מוסדי־ארץ למטה גם־
 אני אמאם בכל־זרע ישראל על־כל־אשר עשו נא־
 לה ה': הנה ימים נא־ה' ונבנתה העיר
 באים לה' ממגדל חננאל עד־שער הפנה: ויצא עוד קוה המדה
 קו נגדו על גבעת גרב ונסב געתה: וכל־העמק הפגרים ו
 והדשן וכל־השרמות עד־נחל קדרון עד־פנת שער
 השרמות הפוסים מזרחה קדש לה' לא־ינתש ולא־יהרס עוד
 לעולם:

(שים לב: סעיפי השאלה בעמוד הבא.)

ענה על סעיף א (חובה).

א. קרא פסוקים כ"ו-כ"ט ופסוקים ל"ז-ל"ט.

(1) הסבר את דברי הנחמה שנאמרים על ישראל ויהודה בפסוקים כ"ו-כ"ז ואת דברי הנחמה שנאמרים על

ירושלים בפסוקים ל"ז-ל"ט. (6 נקודות)

(2) על פי פסוקים כ"ח-כ"ט, מהו השינוי שיחול בתורת הגמול, ומדוע יש נחמה בשינוי זה? (6 נקודות)

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

ב. (1) קרא גם שמות, פרק י"ט, פסוקים ה'-ח'.

על פי פסוקים אלה, ניתנה לעם בחירה חופשית אם לקבל את הברית בינו ובין ה' או לדחות אותה.

בסס קביעה זו על ראייה אחת מן הפסוקים. הסבר את דבריך. (8 נקודות)

(2) קרא ירמיה, פרק ל"א, פסוקים ל'-ל"ג.

על פי פסוקים אלה, האם בברית החדשה שתיכרת בין ה' ובין העם תינתן לעם בחירה חופשית אם לקבל

את הברית או לדחות אותה? נמק את דבריך, ובסס אותם על הכתוב. (8 נקודות)

ג. קרא פסוקים ל"ד-ל"ו.

(1) על פי פסוקים אלה, השמיים והמים הם אמצעים לחיזוק הרעיון של נצחיות הברית בין ה' ובין העם.

הסבר קביעה זו. (8 נקודות)

(2) קרא גם ירמיה, פרק ב', פסוקים י"א-י"ג.

על פי פסוקים אלה, השמיים והמים הם אמצעים להעצמת חטאי העם. הסבר קביעה זו. (8 נקודות)

א שְׁמוֹר אֶת־חֲדָשׁ הָאֲבִיב וְעָשִׂיתָ פֶּסַח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי בַחֲדָשׁ
 ב הָאֲבִיב הוֹצִיאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִמִּצְרַיִם לַיְלָה: וּבַחֲתָ פֶּסַח
 לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ צֹאן וּבִקְרָר בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה לְשִׁנְךָ
 ג שְׁמוֹ שֵׁם: לֹא־תֹאכַל עָלָיו חֶמֶץ שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל־עָלָיו מִצּוֹת
 ד לֶחֶם עֲנִי כִּי בַחֲפוּזִין יֵצֵאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת־יוֹם
 ה יֵצֵאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ: וְלֹא־יֵרָאֶה לְךָ שְׂאֵר בְּכֹל־
 ו גְּבֻלְךָ שִׁבְעַת יָמִים וְלֹא־יִלִּין מִן־הַבֶּשֶׂר אֲשֶׁר תִּזְבַּח בְּעֶרְב־
 ז בַּיּוֹם הַרְאִשׁוֹן לְבִקְרָר: לֹא תֹוּכַל לִזְבַּח אֶת־הַפֶּסַח בְּאֶחָד־
 ח שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ: כִּי אִם־אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־
 ט יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשִׁנְךָ שְׁמוֹ שֵׁם תִּזְבַּח אֶת־הַפֶּסַח בְּעֶרְב־
 י כְּבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ מוֹעֵד צֵאתְךָ מִמִּצְרַיִם: וּבִשְׁלַלְתָּ וְאִכַּלְתָּ בַּמָּקוֹם
 יא אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ וּפְנִיתָ בְּבִקְרָר וְהִלַּכְתָּ לְאַהֲלֶיךָ:
 יב שֵׁשֶׁת יָמִים תֹּאכַל מִצּוֹת וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עֲצַרְתָּ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ
 יג לֹא תַעֲשֶׂה מְלֶאכֶה: שִׁבְעָה שִׁבְעַת תִּסְפֹּר־לְךָ
 יד מִהַחֲלֵ חֲרָמֶשׁ בְּקִמָּה תַחֲלֵ לְסֹפֵר שִׁבְעָה שָׁבְעוֹת: וְעָשִׂיתָ חֵג
 טו שִׁבְעוֹת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ מִסֵּת נִדְבַת יָדְךָ אֲשֶׁר תִּתֵּן כֹּאֲשֶׁר
 טז יְבָרְכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: וְשִׂמַּחְתָּ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אַתָּה וּבְנֶךָ
 יז וּבִתְךָ וְעַבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ וְהַלְוִי אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ וְהַגֵּר וְהִיתוּם
 יח וְהָאֲלֻמְנָה אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 יט לְשִׁנְךָ שְׁמוֹ שֵׁם: וְזָכַרְתָּ כִּי־עַבְדָּ הָיִיתָ בְּמִצְרַיִם וְשִׂמַּרְתָּ וְעָשִׂיתָ
 כ אֶת־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה:
 כא חֵג הַסִּפֹּת תַעֲשֶׂה לְךָ שִׁבְעַת יָמִים בְּאַסְפֹּךְ מִגֵּרְנֶךָ וּמִיִּקְבֶּךָ:
 כב וְשִׂמַּחְתָּ בַחֲגֵךְ אַתָּה וּבְנֶךָ וּבִתְךָ וְעַבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ וְהַלְוִי וְהַגֵּר
 כג וְהִיתוּם וְהָאֲלֻמְנָה אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ: שִׁבְעַת יָמִים תַּחֲגֵ לַיהוָה
 כד אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה כִּי יְבָרְכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל־
 כה תְּבוּאֹתֶיךָ וּבְכֹל מַעֲשֵׂה יָדְךָ וְהִייתָ אֵךְ שִׂמַּח: שְׁלוֹשׁ פְּעָמִים ו
 כו בְּשָׁנָה יֵרָאֶה כֹּל־זְכוּרְךָ אֶת־פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר
 כז יִבְחַר בַּחֲגֵ הַמִּצּוֹת וּבַחֲגֵ הַשִּׁבְעוֹת וּבַחֲגֵ הַסִּפּוֹת וְלֹא יֵרָאֶה
 כח אֶת־פְּנֵי יְהוָה רִיקָם: אִישׁ כַּמִּתְנַת יָדוֹ כְּבִרְכַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 כט אֲשֶׁר נָתַתְּ לְךָ:

(שים לב: המשך הקטע וסעיפי השאלה בעמוד הבא.)

ח
 שִׁפְטִים וְשִׁטְרִים תִּתֶן-לָךְ בְּכָל-
 שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר הֵאֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ לְשִׁבְטֶיךָ וּשְׁפֹטוּ אֶת-הָעָם
 ט
 מִשְׁפַּט-צֶדֶק: לֹא-תִטֶּה מִשְׁפַּט לֹא תִכְדֹּר פָּנִים וְלֹא-תִקַּח
 כ
 שֹׁחַד פִּי הַשֹּׁחַד יַעֲזֹר עֵינֵי חֲכָמִים וְיִסְלַף דְּבָרֵי צְדִיקִים: צֶדֶק
 צֶדֶק תִּרְדֹּף לְמַעַן תַּחֲיֶה וְיִרְשֶׁת אֶת-הָאָרֶץ אֲשֶׁר הֵאֱלֹהֶיךָ
 נָתַן לָךְ:

ענה על סעיף א (חובה).

- א. (1) על פי פסוקים ט"ז-י"ז, מה משותף לשלושת החגים: פסח, שבועות וסוכות? (6 נקודות)
- (2) בשבועות ובסוכות יש ציווי לדאוג לאוכלוסייה החלשה.
- הסבר קביעה זו, ובסס אותה על הכתוב. (6 נקודות)

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

- ב. (1) מהו האירוע ההיסטורי המוזכר הן בפסוקים העוסקים בפסח הן בפסוקים העוסקים בשבועות? (7 נקודות)
- (2) יש הטוענים כי הזכרת אירוע זה בהקשר של חג השבועות נועדה לחזק את הנאמר בפסוק י"א.
- הסבר טענה זו. (9 נקודות)

ג. קרא פסוקים י"ח-כ'.

- (1) מהו העיקרון המוזכר בפסוק י"ח ובפסוק כ', ומה מובטח לעם אם ישמור על עיקרון זה? (8 נקודות)
- (2) הסבר כיצד האיסורים בפסוק י"ט הם ביטוי מעשי לעיקרון שצינת בתת-סעיף (1). (8 נקודות)

מזמורי תהלים

9. קרא תהלים, פרק ק"ל.

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעַמְקִים קָרְאתִיךָ ה': אֲדֹנָי שְׁמַעָה
 בְּקוֹלִי תִהְיֶינָה אַזְנוֹךָ קְשׁוּבוֹת לְקוֹל תַּחֲנוּנֵי: אִם-עֲוֹנוֹת
 תִּשְׁמְרֵנִי אֲדֹנָי מִי יַעֲמֹד: כִּי-עַמְּךָ הִסְלִיחָה לְמַעַן תִּגְדָּא:
 קוֹיִתִי ה': קוֹתָה נַפְשִׁי וּלְדַבְּרוּ הוֹחֲלֵתִי: נַפְשִׁי לֹאדֹנָי
 מְשֻׁמְרִים לְבַקֵּר שְׁמַרִים לְבַקֵּר: יַחַל יִשְׂרָאֵל אֶל-ה'
 כִּי-עַס-ה' הַחֶסֶד וְהַרְבֵּה עֲמוֹ פְדוּת: וְהוּא יַפְדֶּה אֶת-
 יִשְׂרָאֵל מִכָּל עֲוֹנוֹתָיו:

ענה על סעיף א (חובה).

א. במזמור שלפניך המשורר מביע ביטחון בה' דווקא ברגעי מצוקה.

(1) על פי פסוק ד', איזו תכונה של האל יכולה לסייע למי ששרוי במצוקה? בסס את דבריך על הכתוב.
(6 נקודות)

(2) על פי פסוקים ג'-ד', הסבר כיצד תכונה זו של האל יכולה לקרב את המאמין לאל.
(6 נקודות)

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

ב. על פי המסורת, קוראים את המזמור הזה בעשרת ימי תשובה וביום הכיפורים.
הסבר כיצד הנאמר בפסוק ג' והנאמר בפסוקים ז'-ח' יכול להסביר מסורת זו.

ג. יש הטוענים שפרק זה מורכב משני מזמורים, פסוקים א'-ו' הם מזמור אחד, ופסוקים ז'-ח' הם מזמור נוסף.

(1) הסבר מדוע יש הטוענים כי מדובר בשני מזמורים. (8 נקודות)

(2) הסבר מהו הרעיון המשותף לשני הקטעים, שאפשר לצרף את שניהם למזמור אחד. (8 נקודות)

א אַחֲרֵי־כֵן פָּתַח אִיּוֹב אֶת־פִּיהוּ
וַיִּקְלַל אֶת־יוֹמוֹ:
ב וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמֶר: יֹאבֵד יוֹם אֲוֹלַד בּוֹ וְהַלִּילָה אָמַר הָדָה גְבַר:
ד הַיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה חֶשֶׁךְ אֶל־יַדְרָשְׁהוּ אֱלֹהִים מִמַּעַל וְאֶל־תּוֹפֵעַ
ה עָלָיו נִהְרָה: יִגְאָלְהוּ חֶשֶׁךְ וְצַלְמוֹת תִּשְׁכּוּן עָלָיו עֲנֵנָה יִבְעֵתְהוּ
ו כַּמְרִירֵי יוֹם: הַלִּילָה הַהוּא יִקְחֵהוּ אֶפֶל אֶל־יַחַד בִּימֵי שְׁנָה
ז בְּמִסְפַּר יָרְחִים אֶל־יָבֵא: הִנֵּה הַלִּילָה הַהוּא יִהְיֶה גִלְמוּד אֶל־
ח תְּבוֹא רִנְנָה בּוֹ: יִקְבְּהוּ אֲדָרֵי־יוֹם הַעֲתִידִים עֲדָר לְוִיתָן: יַחֲשֹׁכוּ
ט כּוֹכָבֵי נְשָׁפוֹ יִקּוּלְאוֹר וְאִין וְאֶל־יִרְאֶה בְּעַפְעָפֵי־שָׁחַר: כִּי לֹא
יא סָגַר דְּלַתִּי בְטָנִי וַיִּסְתֵּר עֲמָל מֵעֵינַי: לָמָּה לֹא מִרַחַס אָמוֹת
יב מִבֶּטֶן יֵצְאֵתִי וְאֶגֹּעַ: מִדּוּעַ קִדְמוֹנֵי בְרַכִּים וּמַה־שִּׁדִּים כִּי
יג אֵינֶק: כִּי־עָתָה שָׁכַבְתִּי וְאֶשְׁקוּט יִשְׁנֹתִי אֲזִי וַיְנוּחַ לִי: עִם־
יד מַלְכִים וַיַּעֲצֵי אֶרֶץ הַבְּנִים חֲרָבוֹת לָמוֹ: אוֹ עִם־שָׂרִים זָהָב לָהֶם
טו הַמַּמְלָאִים בְּתֵיהֶם כֶּסֶף: אוֹ כִנְפֵל טָמוֹן לֹא אֶהְיֶה כְּעַלְלִים
טז לֹא־דָאוֹ אוֹר: שֵׁם רִשְׁעִים חָדְלוּ רָגֹז וְשֵׁם יְנוּחוֹ יִגִּיעֵי כָח:
יז יַחַד אֲסִירִים שְׂאֲנָנוּ לֹא שָׁמְעוּ קוֹל נִגְשׁ: קִטְן וְגָדוֹל שֵׁם הוּא
יח וְעַבְדֵי חֶפְשֵׁי מַאֲדָנוֹ: לָמָּה יִתֵּן לְעַמֶּל אוֹר וְחַיִּים לְמָרִי נֶפֶשׁ:
יט הַמַּחֲכִים לָמוֹת וַאֲיֻנְנוּ וַיִּחַפְּרוּ מִמִּטְמוֹנִים: הַשְּׂמֵחִים אֶל־
כ גִּיל יִשְׂיִשוּ כִּי יִמְצְאוּ־קָבֵר: לַגֶּבֶר אֲשֶׁר־דָּרְכוּ נִסְתַּרְהוּ וַיִּסַּךְ
כא אֱלֹהִים בְּעֵדוֹ: כִּי־לִפְנֵי לַחֲמֵי אֲנַחְתִּי תָבֵא וַיִּתְכוּ כַּמִּים שְׂאֲגָתִי:
כב כִּי פָחַד פָּחַדְתִּי וַיֹּאֲתִינִי וַאֲשֶׁר יָגֵדְתִּי יָבֵא לִי: לֹא שְׁלוֹתִי ו
כג וְלֹא שְׁקֻטִי וְלֹא־נַחְתִּי וַיָּבֵא רָגֹז:

(שים לב: סעיפי השאלה בעמוד הבא.)

ענה על סעיף א (חובה).

א. יש הטוענים כי בפרק שלפניך איוב מציג את המוות כמצב אידאלי.

(1) הבא מן הפרק שתי דוגמאות להצגת המוות כמצב אידאלי, והסבר כל דוגמה. (8 נקודות)

(2) מדוע איוב רואה במוות מצב אידאלי? בסס את דבריך על הכתוב. (4 נקודות)

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

ב. השטן טוען שאיוב יקלל את ה' (איוב, פרק א', פסוק י"א ואיוב, פרק ב', פסוק ה').

קרא איוב, פרק ג', פסוקים א'-ט'.

האם צדק השטן? נמק את דבריך ובסס אותם על הכתוב.

ג. קרא גם איוב, פרק ל"ח, פסוקים ט"ז-י"ח.

(1) יש הטוענים כי בפסוקים אלה ה' משיב לאיוב על דבריו בנוגע למוות.

הסבר את התשובה של ה'. (8 נקודות)

(2) יש הטוענים שבתשובת ה' לאיוב ה' ממעיט בערכו של איוב.

לדעתך, האם איוב ראוי ליחס זה של ה'? נמק את דבריך. (8 נקודות)

פרק רביעי — קטע להבנה ולניתוח (12 נקודות)

ענה על סעיף א (חובה) ועל אחד מן הסעיפים ב-ד (לסעיף א — 7 נקודות; לסעיפים ב-ד — 5 נקודות).

11. קרא שמואל א, פרק ג'.

א והֲנַעַר שְׁמוּאֵל
 ב מִשְׁרַת אֶת־הַיְיָ לִפְנֵי עָלִי וּדְבַר הַיְיָ הָיָה יָקָר בְּיָמֵי הַיְיָ
 ג אִין חֲזוֹן נִפְרָץ: וַיְהִי בַיּוֹם הַהוּא וְעָלִי שָׁכַב בְּמִקְוֹמוֹ וְעֵינָיו הִחְלוּ
 ד כְּהוֹת לֹא יוֹכֵל לְדַאֲוֹת: וְגַר אֱלֹהִים טָרַם יִכְפֹּה וּשְׁמוּאֵל שָׁכַב
 ה בְּהִיכַל הַיְיָ אֲשֶׁר־שָׁם אַרְזֵן אֱלֹהִים: וַיִּקְרָא
 ו הַיְיָ אֶל־שְׁמוּאֵל וַיֹּאמֶר הַנְּנִי: וַיֵּרָץ אֶל־עָלִי וַיֹּאמֶר הַנְּנִי כִּי־
 ז קָרָאתָ לִי וַיֹּאמֶר לֹא־קָרָאתִי שׁוּב שָׁכַב וַיֵּלֶךְ וַיִּשְׁכַּב: וַיִּסָּף
 ח הַיְיָ קָרָא עוֹד שְׁמוּאֵל וַיִּקַּם שְׁמוּאֵל וַיֵּלֶךְ אֶל־עָלִי וַיֹּאמֶר
 ט הַנְּנִי כִּי קָרָאתָ לִי וַיֹּאמֶר לֹא־קָרָאתִי בְנִי שׁוּב שָׁכַב: וּשְׁמוּאֵל
 י טָרַם יָדַע אֶת־הַיְיָ וְטָרַם יִגְלֶה אֵלָיו דְּבַר־הַיְיָ: וַיִּסָּף הַיְיָ
 יא קָרָא־שְׁמוּאֵל בְּשְׁלִישִׁת וַיִּקַּם וַיֵּלֶךְ אֶל־עָלִי וַיֹּאמֶר הַנְּנִי כִּי
 יב קָרָאתָ לִי וַיִּבֶן עָלַי כִּי הַיְיָ קָרָא לְנַעַר: וַיֹּאמֶר עָלִי לְשְׁמוּאֵל
 יג לֶךְ שָׁכַב וְהָיָה אִם־יִקְרָא אֵלָיֶךָ וְאִמַּרְתָּ דְּבַר הַיְיָ כִּי שָׁמַעַ
 יד עֲבָדְךָ וַיֵּלֶךְ שְׁמוּאֵל וַיִּשְׁכַּב בְּמִקְוֹמוֹ: וַיָּבֹא הַיְיָ וַיִּתְיַעַב וַיִּקְרָא
 טו כַּפֶּסֶס־בַּפֶּסַע שְׁמוּאֵל וּשְׁמוּאֵל וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל דְּבַר כִּי שָׁמַעַ
 טז עֲבָדְךָ: וַיֹּאמֶר הַיְיָ אֶל־שְׁמוּאֵל הֲנֵה אֲנֹכִי
 יז עֹשֶׂה דְבַר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר כָּל־שָׁמְעוּ תִּצְלִינָה שְׁתֵּי אֲזוּנָיו: בַּיּוֹם
 יח הַהוּא אָקִים אֶל־עָלִי אֶת כָּל־אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל־בֵּיתוֹ הַחֵל
 יט וְכֹלָה: וְהִגַּדְתִּי לוֹ כִּי־שָׁפֵט אֲנִי אֶת־בֵּיתוֹ עַד־עוֹלָם בְּעוֹן
 כ אֲשֶׁר־יָדַע כִּי־מִקְלָלִים לָהֶם בָּנָיו וְלֹא כָהָה בָּם: וְלִכֵּן נִשְׁבַּעְתִּי
 כא לְבֵית עָלִי אִם־יִתְכַפֵּר עוֹן בֵּית־עָלִי בַזֶּבַח וּבִמְנַחַח עַד־עוֹלָם:
 כב וַיִּשְׁכַּב שְׁמוּאֵל עַד־הַבֹּקֶר וַיִּפְתַּח אֶת־דִּלְתוֹת בֵּית־הַיְיָ:
 כג וּשְׁמוּאֵל יָרָא מִהֲגִיד אֶת־הַמְּדָאָה אֶל־עָלִי: וַיִּקְרָא עָלִי אֶת־
 כד שְׁמוּאֵל וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל בְּנִי וַיֹּאמֶר הַנְּנִי: וַיֹּאמֶר מַה הַדְּבַר
 כה אֲשֶׁר דִּבַּר אֵלָיֶךָ אֶל־נָא תִכְחַד מִמֶּנִּי כֹה יַעֲשֶׂה־לְךָ אֱלֹהִים
 כו וְכֹה יוֹסִיף אִם־תִּכְחַד מִמֶּנִּי דְבַר מִפְּל־הַדְּבַר אֲשֶׁר־דִּבַּר
 כז אֵלָיֶךָ: וַיִּגְדְּלוּ שְׁמוּאֵל אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים וְלֹא כָחַד מִמֶּנּוּ
 כח וַיֹּאמֶר הַיְיָ הוּא הַטּוֹב בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה: וַיִּגְדַּל

(שים לב: המשך הקטע וסעיפי השאלה בעמוד הבא.)

כ שְׁמוּאֵל וַיְהִי עִמּוֹ וְלֹא־הָפִיל מִכָּל־דְּבָרָיו אֲרִצָּה: וַיֵּדַע
 כֹּל־יִשְׂרָאֵל מִדָּן וְעַד־בְּאֵר שֶׁבַע כִּי־נֶאֱמַן שְׁמוּאֵל לְנָבִיא
 לַ־ה' וַיִּסַּף ה' לְהַרְאֶה בְּשִׁלָּה כִּי־נִגְלָה
 ה' אֶל־שְׁמוּאֵל בְּשִׁלּוֹ בְּדָבָר ה':

ענה על סעיף א (חובה).

א. בפרק שלפניך מתואר תהליך שבו שמואל ה"נער" (פסוק א') נעשה ל"נביא" (פסוק כ').

הסבר שלושה שלבים בתהליך זה. בסס את דבריך על הכתוב.

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ד.

ב. בפסוק א' נאמר: "ודבר ה' היה יקר בימים ההם אין חזון נפרץ" [=נפוץ].

הסבר כיצד הנאמר בפסוק זה יכול לתרום להבנת ההתנהגות של שמואל ועלי בפסוקים ד'-י'.

בסס את דבריך על הכתוב.

ג. קרא פסוקים י"א-י"ח.

שמואל אינו ממחר לספר לעלי את התוכן של דבר ה' אליו.

הבא מפסוקים אלה שתי ראיות לביסוס טענה זו, והסבר מה יכולה להיות הסיבה להתנהגות זו של שמואל.

ד. "בעוץ אשר ידע כי מקללים להם בניו ולא כָּהָה בהם" (פסוק י"ג).

לדברי חז"ל, המילה "להם" בפסוק זה היא תיקון סופרים, ובמקור היה כתוב "אלהים".

מה יכולה להיות הסיבה לתיקון סופרים בפסוק זה?

בהצלחה!